
Σύγχρονη
Μετανάστευση και
Πρόσφυγες στην
Ελλάδα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Σύγχρονη Μετανάστευση και Πρόσφυγες στην Ελλάδα»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Σύγχρονη Μετανάστευση και Πρόσφυγες στην Ελλάδα»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τι είναι η μετανάστευση; Ποιος μεταναστεύει; Πώς αποφασίζει τον προορισμό του; Κι όταν φτάσει τι: (πού) εργάζεται, (πού) εγκαθίσταται με την οικογένειά του ή κινείται σε παράλληλες παράτυπες διαδρομές; Πώς τον αντιμετωπίζει το κράτος και η κοινωνία υποδοχής; Είναι όλοι οι μετανάστες ίδιοι; Αλλά, διαχρονικά ερωτήματα απαιτούν πολυδιάστατες, νηφάλιες απαντήσεις, οι οποίες εδράζονται στη συστηματική και σε βάθος γνώση και κατανόηση του υπό μελέτη αντικειμένου.

Η ανάγκη εμπειρισταωμένων απαντήσεων επιτείνεται όταν πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συγκυρίες πυροδοτούν δυναμικές, παράτυπες μεταναστευτικές διαδρομές προς την Ελλάδα σήμερα που η χώρα κρίνεται σε κάθε επίπεδο συμμετοχής της στην Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Τι σηματοδοτεί και τι συνεπάγεται η «άφιξη» τους στην ελληνική επικράτεια για τους μετανάστες/αιτούντες άσυλο, τις κρατικές αρχές, τον απλό πολίτη, τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, την ΕΕ;

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με τίτλο «Σύγχρονη Μετανάστευση και Πρόσφυγες στην Ελλάδα» απηχεί την επιδίωξη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών να ανταποκριθεί στην ανάγκη εξοικείωσης, κατανόησης, ακόμα και περαιτέρω κατάρτισης του μελετητή, του εμπειρογνώμονα ή του ενδιαφερόμενου πολίτη σχετικά με το διαχρονικό φαινόμενο της διεθνούς μετανάστευσης. Η προσέγγιση είναι διεπιστημονική, με στόχο να δομήσει συστηματικά

πολυδιάστατη γνώση του φαινομένου και της δημόσιας πολιτικής για τη διαχείρισή του και να παρέξει τα επιστημονικά εργαλεία πρακτικής αξιοποίησης της γνώσης αυτής.

Ως εκ τούτου, με την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος, ο σπουδαστής είναι σε θέση να προσεγγίσει επιστημονικά, αλλά και να χειριστεί αποτελεσματικά και με άρτιο τρόπο σε επαγγελματικό περιβάλλον (στον δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό τομέα) εξειδικευμένα ζητήματα συναφή με τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, τη χορήγηση της προσφυγικής ιδιότητας, τις διακρίσεις και το ρατσισμό (ξеноφοβία, ισλαμοφοβία), την εμπορία ανθρώπων (human trafficking), τους ασυνόδετους ανηλίκους, τη λειτουργία των hotspots, κ.ά., ως προς τη διαμόρφωση ή τον ανασχεδιασμό αντίστοιχων μέτρων πολιτικής και την αξιοποίηση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών εργαλείων/προγραμμάτων. Η πολυετής προσφορά του Εργαστηρίου για τη Μελέτη της Μετανάστευσης και της Διασποράς του ΕΚΠΑ (www.emmedia.gr) αποτελεί εγγύηση για την ποιότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ **απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής**
- ▶ **απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία**

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «*αυτονομία*», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική

βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικώς με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να

προσκομίζει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **5 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ 1: Οικονομική και Γεωγραφική Διάσταση: Γιατί, Ποιοι και Πώς μεταναστεύουν οι Άνθρωποι και ποια η Κατάσταση Ένταξή τους στη Χώρα Υποδοχής;

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Αίτια, Κίνητρα και η Απόφαση για Διεθνή Μετανάστευση

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η μικροκοινωνιολογική και μικροοικονομική παρουσίαση και ανάλυση της διαδικασίας λήψης απόφασης για αποδημία ή μη αποδημία καθώς και των βασικών

προσδιοριστικών παραγόντων της. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει, πρώτον, στην ατομική και οικογενειακή μεταναστευτική απόφαση και, δεύτερον, στην αυτο-επιλογή των ατόμων για δυνητική αποδημία για οικονομικούς λόγους. Στη συνέχεια εξετάζονται, σε θεωρητικό επίπεδο, τα αίτια και τα κίνητρα γέννησης και διαίωσισης της διεθνούς μετανάστευσης. Περιγράφονται, συνοπτικά, οι βασικές οικονομικές θεωρίες μετανάστευσης, επειδή η οικονομική μετανάστευση αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα των διεθνών μεταναστευτικών ροών.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Το Δημογραφικό Προφίλ των Μεταναστών

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η συνοπτική, αλλά περιεκτική, σκιαγράφηση του δημογραφικού προτύπου της Ελλάδας, των βασικών δημογραφικών χαρακτηριστικών (εθνοτική σύνθεση, φύλο, ηλικία, γεωγραφική κατανομή κ.ά.) του μεταναστευτικού αποθέματος στην Ελλάδα καθώς και της συμβολής του μεταναστευτικού αποθέματος στη ποιοτική βελτίωση και διατήρηση του μεγέθους του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Την παραπάνω ανάλυση ακολουθεί διατύπωση σκέψεων δημογραφικής πολιτικής.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Επιδράσεις της Μετανάστευσης στη Χώρα Υποδοχής

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η συνοπτική παρουσίαση των οικονομικών επιδράσεων της διεθνούς μετανάστευσης στη χώρα υποδοχής, ενώ μόνον αδρομερής αναφορά γίνεται στις χώρες προέλευσης και στους ίδιους τους μετανάστες. Ειδικότερα, εξετάζονται οι αναπτυξιακές, εργασιακές / μισθολογικές, αναδιανεμητικές και δημοσιονομικές επιδράσεις του φαινομένου με ιδιαίτερη αναφορά στην Ελλάδα. Επίσης, σκιαγραφούνται οι επιδράσεις σε θεμελιώδη μακροοικονομικά μεγέθη βάσει ενός σεναρίου μαζικής εισροής ανειδίκευτου αλλοδαπού εργατικού δυναμικού, με τη χρήση ενός μοντέλου γενικής μακροοικονομικής ισορροπίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Η Ένταξη των Μεταναστών στη Χώρα Υποδοχής. Μοντέλα Ένταξης και Παραδείγματα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη

ΜΑΘΗΜΑ 2: Ιδιότητα του Πολίτη και Δικαιώματα Μεταναστών

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Νόμιμη Είσοδος και Άδειες Διαμονής Μεταναστών

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση των όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν, βάσει της νομοθεσίας, για την είσοδο και διαμονή πολιτών τρίτων χωρών στην Ελλάδα. Αφού γίνει μια αναφορά στη γενικότερη διαδικασία που πρέπει να τηρήσει οποιοσδήποτε πολίτης τρίτης χώρας για να εισέλθει νόμιμα στη χώρα και να λάβει άδεια διαμονής, θα γίνει μια πιο

ενδεδειγμένη αναφορά στους βασικότερους τύπους αδειών διαμονής που έχουν θεσπιστεί βάσει της εθνικής ή ενωσιακής νομοθεσίας και στα δικαιώματα που αυτές παρέχουν στους κατόχους τους.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Ιδιότητα του Πολίτη – Ιθαγένεια

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η σύντομη και κατά το δυνατόν περιεκτικότερη αποτύπωση του καθεστώτος που διέπει την κτήση και απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας, μέσα από τη μελέτη του οικείου νομοθετικού πλαισίου και τη διαχρονική εξέλιξη αυτού. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην μεταστροφή της ελληνικής πολιτικής ιθαγένειας το έτος 2010 οπότε και, μετά από έναν έντονο δημόσιο διάλογο και πολιτική αντιπαράθεση, υιοθετήθηκαν για πρώτη φορά διατάξεις που προσιδιάζουν στο δίκαιο του εδάφους, εγκαταλείποντας έτσι την ως τότε προσκόλληση στην αρχή του αίματος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Μετανάστες και Δικαιώματα

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η εξέταση ενός ζητήματος που έχει ποικίλες πτυχές και σχετίζεται τόσο με τα δικαιώματα που απολαμβάνουν οι μετανάστες λόγω της ιδιότητάς τους αυτής, ή (κυρίως) ανεξαρτήτως αυτής, όσο και με το καθεστώς αποκλεισμού τους που ισχύει αναφορικά με την απόλαυση ορισμένων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, αφού γίνει μια απαραίτητη εισαγωγή στην προβληματική των δικαιωμάτων εν γένει, θα εξεταστεί το διαμορφωθέν πλαίσιο προστασίας τόσο στο εσωτερικό επίπεδο, βάσει των διατάξεων του Συντάγματος, όσο και στο ευρωπαϊκό και διεθνές.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Αξιολόγηση της Μεταναστευτικής Πολιτικής της Ελλάδας

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η συνολική, πέρα από τις επιμέρους νομικές διατάξεις, περιγραφή της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής, όπως αυτή διαμορφώθηκε από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 μέχρι και σήμερα. Μέσα από την αποτύπωση των βασικών χαρακτηριστικών της πολιτικής αυτής, όπως διαμορφώθηκαν και μετεξελίχθηκαν διαχρονικά, θα επιχειρηθεί μια αναλυτική και κριτική προσέγγιση των εκάστοτε πολιτικών επιλογών και της αποτελεσματικότητάς τους.

ΜΑΘΗΜΑ 3: Η Προσφυγική Μετανάστευση

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Αρχές και Διαδικασίες Απόκτησης της Προσφυγικής Ιδιότητας κατά την Ελληνική και Ενωσιακή Νομοθεσία και Διοικητική Πρακτική

Η παρούσα διδακτική ενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τις έννοιες του αιτούντος άσυλου και του πρόσφυγα καθώς και στην απόκτηση μιας σφαιρικής εικόνας του

καθεστώς παροχής διεθνούς προστασίας, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Παράλληλα, θα αποτυπωθεί το ισχύον σύστημα ασύλου στην Ελλάδα, όπως αυτό διαμορφώθηκε πλέον, μετά την αναμόρφωσή του που ξεκίνησε το 2011.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Ειδικές Κατηγορίες Μεταναστών και Προσφύγων: Εμπορία και Εκμετάλλευση Ανθρώπων (Human Trafficking), Ασουνόδευτα Παιδιά

Σκοπός της ενότητας είναι η αποτύπωση της προβληματικής, καθώς και της αντίστοιχης δημόσιας πολιτικής για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και τους ασυνόδευτους ανηλίκους, ως ειδικές κατηγορίες μετακινούμενων ατόμων στο πλαίσιο της μεικτής μετανάστευσης. Πρόκειται για κατηγορίες ευάλωτων ατόμων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, για τις οποίες τεκμηριωμένα απαιτείται θεσμική και πρακτική πρόνοια για διαφοροποιημένη μεταχείριση. Μια πραγματιστική προσέγγιση του θέματος καταδεικνύει τον κρίσιμο ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην αποτελεσματικότητα της αντίστοιχης δημόσιας πολιτικής.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Εξωτερικά Σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή - FRONTEX)

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να γίνει μια πρώτη προσέγγιση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ειδική αναφορά στη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX). Να γίνει μια πρώτη γνωριμία των ορισμών που εισάγονται το 2007 με την τροποποίηση του ιδρυτικού κανονισμού λειτουργίας του FRONTEX. Για να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του FRONTEX γίνεται σύντομη αναφορά στο επιχειρησιακό πλαίσιο του οργανισμού σε ό,τι σχετίζεται με την Ελλάδα και τέλος αποπειράται μια σύντομη απόδοση της εμπλοκής του στην κρίση που έχει ξεσπάσει στη Μεσόγειο.

ΜΑΘΗΜΑ 4: Κοινωνιολογικές και Ανθρωπολογικές Διαστάσεις: Επισκέπτες σε μια Ξένη Κοινωνία;

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Η Ταυτότητα των Μεταναστών και οι Επιδράσεις της Μετανάστευσης σε αυτούς

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η ανάδειξη, μέσα από την οπτική των σύγχρονων κοινωνιολογικών θεωρήσεων, της δυναμικής διαδικασίας δόμησης της ταυτότητας των μεταναστών σε ένα μεταβαλλόμενο και ρευστό κοινωνικό περιβάλλον. Προσεγγίζονται έννοιες και όροι που σχετίζονται με τη δόμηση, διαμόρφωση και επαναδιαπραγμάτευση των ταυτοτήτων τους, με την εναλλαγή (συμβολικών) πλαισίων αναφοράς μεταξύ της χώρας καταγωγής και της χώρας υποδοχής,

και υπογραμμίζεται η ρευστότητα των ταυτοτήτων σε ένα δυναμικό διεθνικό περιβάλλον. Επιπλέον, αναλύονται ζητήματα που αφορούν αφενός τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στη χώρα υποδοχής και αφετέρου τις εξελισσόμενες (εναλλακτικές) διαδικασίες ενσωμάτωσης των διαφορετικών κατηγοριών μεταναστών. Τέλος διερευνάται η δυναμική και οι επιδράσεις του διεθνικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση “νέων” ταυτοτήτων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Ρατσισμός. Ξενοφοβία. Διακρίσεις. Στερεότυπα. Ισλαμοφοβία Κοινότητες Μεταναστών και Διεθντικές Κοινωνικές Σχέσεις. Διαπολιτισμικότητα

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι τις έννοιες του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, των διακρίσεων, των στερεοτύπων και της ισλαμοφοβίας. Πέρα από τη θεωρητική εννοιολόγηση αυτών, παρατίθενται εμπειρικά παραδείγματα για τη βέλτιστη κατανόησή τους. Η ανάπτυξη των εννοιών αυτών δεν γίνεται σε γενικό πλαίσιο αλλά είναι προσανατολισμένη στο φαινόμενο της σύγχρονης μετανάστευσης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Εγκληματικότητα Μεταναστών και Εσωτερική Ασφάλεια στην Ελλάδα.

Ο σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι διττός. Θα εξεταστεί αφενός κατά πόσο η μετανάστευση δύναται να αποτελέσει απειλή για την ασφάλεια των χωρών υποδοχής, αφετέρου, θα διερευνηθεί η σχέση που υφίσταται ανάμεσα στη μετανάστευση και την εγκληματικότητα. Προς το σκοπό αυτό, θα παρουσιαστεί το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει το κάθε ζεύγος αναφοράς (μετανάστευση - ασφάλεια, μετανάστευση - εγκληματικότητα), ενώ έμφαση θα δοθεί στην ελληνική περίπτωση μέσω της παρουσίασης σχετικών ερευνητικών αποτελεσμάτων.

ΜΑΘΗΜΑ 5: Δομές και Μηχανισμοί Χρηματοδότησης Προγραμμάτων

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Οι Υφιστάμενες Δημόσιες και Ιδιωτικές Δομές για τους Μετανάστες

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η κωδικοποιημένη παρουσίαση των δημοσίων και των ιδιωτικών δομών στην Ελλάδα, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση της Μεταναστευτικής Πολιτικής από το στάδιο του σχεδιασμού έως το στάδιο της υλοποίησής της. Μέσα από την χαρτογράφηση των ως άνω δομών σκιαγραφείται η αμφίδρομη σχέση της μεταναστευτικής πολιτικής με όλο σχεδόν το φάσμα των κρατικών πολιτικών και η οριζόντια δυναμική της σε

διαφορετικά πεδία πολιτικής, αναδεικνύεται δε ο κρίσιμος ρόλος της συνέργειας με τις ιδιωτικές δομές στη διαχείριση συγκεκριμένων ζητημάτων της μεταναστευτικής πολιτικής.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Κέντρα Προαναχωρησιακά, Φιλοξενίας και Προσωρινής Παραμονής των Νεοαφιχθέντων Προσφύγων και Μεταναστών (Hot Spots και άλλα)

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι η εστιασμένη προσέγγιση των ειδικών δομών (κέντρων) παραμονής αιτούντων διεθνούς προστασίας και παράτυπων μεταναστών στο πλαίσιο της πρόσφατης «προσφυγικής κρίσης», μέσα από τη διεισδυτική συζήτηση των συστατικών στοιχείων της παρουσίας τους. Η σκοπιμότητα καθιέρωσης των δομών αυτών, η λειτουργία τους, η σύνθεση των μεταναστευτικών πληθυσμών που φιλοξενούνται, καθώς και του προσωπικού Αρχών, διεθνών οργανισμών, ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται κατά περίπτωση συγκροτούν το περιεχόμενο αυτής της ενότητας. Όπως και σε αρκετές άλλες ενότητες, οι γοργές εξελίξεις είναι πιθανό να θέσουν σε δοκιμασία την εγκυρότητα του περιεχόμενου. Συνεπώς, το ενδιαφέρον στρέφεται στον πυρήνα της ύπαρξης αυτών των δομών προσωρινής παραμονής μεταναστών και αιτούντων διεθνούς προστασίας, των οποίων η εγκατάσταση στην Ελλάδα είτε έχει νομικά αποκλειστεί είτε είναι υπό εξέταση, και δευτερευόντως σε συναφή πρακτικά ζητήματα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα Χρηματοδότησης Δράσεων για τους Μετανάστες I

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η παρουσίαση ορισμένων εκ των κύριων μηχανισμών που παρέχουν χρηματοδότηση για τη διεξαγωγή έρευνας σε ζητήματα μετανάστευσης. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζεται ο Ορίζοντας 2020, ο οποίος αποτελεί το μεγαλύτερο χρηματοδοτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Έρευνα και την Καινοτομία. Ειδική αναφορά πραγματοποιείται για τις Δράσεις “Marie Skłodowska-Curie” και τις δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας. Επιπλέον, παρουσιάζονται δυο χρηματοδοτικοί μηχανισμοί της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης, το «Πρόγραμμα Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» και το «Πρόγραμμα Δικαιοσύνη». Για κάθε ένα από τα ανωτέρω προγράμματα παρέχεται ένα σύντομο ιστορικό και μια περιγραφή των ειδικών στόχων του, ενώ επεξηγούνται αναλυτικά οι τρόποι με τους οποίους οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να αντλήσουν χρηματοδότηση από αυτά.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα Χρηματοδότησης Δράσεων για τους Μετανάστες II

Η παρούσα διδακτική ενότητα έρχεται να ολοκληρώσει την προηγούμενη, αναλύοντας μερικούς ακόμη σημαντικούς φορείς χρηματοδότησης δράσεων για τους μετανάστες, τόσο σε ερευνητικό επίπεδο όσο και σε εμπειρικό. Συγκεκριμένα, σε αυτή την τελευταία ενότητα θα αναλυθεί το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Πρόγραμμα της ΕΕ για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία («EaSI»), τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο γνωστά ως «EEA Grants», το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (European Migration Network), τα προγράμματα Erasmus+ και COST καθώς και προγράμματα υποτροφιών του Chatham House σε συνεργασία με την Ακαδημία «Σταύρος Νιάρχος». Η ενότητα αυτή κλείνει με σύντομη αναφορά στη δράση δύο ακόμη ιδιωτικών φορέων. Να σημειωθεί ότι δεν γίνεται ειδική αναφορά στην Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας για αποφυγή επαναλήψεων, μιας και είναι ο βασικός φορέας διάχυσης των προγραμμάτων «Ορίζοντας 2020» και COST. Η δομή που ακολουθείται είναι όμοια με της προηγούμενης ενότητας.